

DEA's afvikling af dannelsen

Debatindlæg sendt til Politiken, d.30. juni, men afvist af redaktionen

Stina Vrang Elias argumenterer d.29/6 - med udgangspunkt i en rapport fra tænketanken DEA's ungdomsuddannelsesgruppe - for, at alle ungdomsuddannelserne skal have et "fælles" og "moderne dannelsesbegreb".

Hun siger, at DEA ikke har noget imod "klassisk dannelse", men deri tager hun fejl. Den eneste gymnasiemand i kommissionen er rektor Allan Kjær Andersen, og han har sagt: "Når jeg hører ordet almen dannelse, så tænker jeg på Goebbels". Niels Egelund, som også er med i gruppen, har sagt, at der ikke er forskel på en uddannelsesforsker og en økonom, og han klør på med sin PISA-gymnastik helt uden tanke for europæiske og nationale traditioner. Endelig er Lars Goldschmidt, som også er med i gruppen, fan af den såkaldte konkurrencestat, som vil gøre dannelsen til et middel til optimering af økonomisk vækst og statslig styrke. I sådan en tænkning bliver uddannelsesidealene "soldater i konkurrencestaten", "medarbejderborgerer" og "opportunisten", som det hedder i jargonen. Gøres dannelse til et middel til vækst på denne måde, ophører den med at være dannelse. Dannelse er simpelthen defineret ved de formål, indhold og processer, der har værdi i sig selv – uanset det økonomiske liv. Men det er ikke det samme som at sige, at dannelsen er "virkelighedsfjern", som det hedder hos Elias – tværtimod.

Læser man kommissionens rapport, er der da heller ikke det mindste tegn på den "helhedsopfattelse", Elias taler om. Tværtimod er al systematik og alle referencer rensset for dannelse, videnskab og omtanke. Det er totalt teknisk det hele. Kommissionen foreslår ultrakort tre ene-og-alene ord, nemlig demokrati, værdi og det globale, men det er helt uden indhold og bestemmelse, og de opsluges - helt efter anti-dannelsens principper - fuldstændig af den ekstreme fokusering på "arbejdsmarkedet".

Elias mener, at andre dannelsesbegreber end hendes eget er elitære. Men det passer ikke nødvendigvis. Der er en rig dannelsesstradition knyttet til demokratiet, og desuden glemmer hun også, at selv de klassiske dannelsesstærkere skrev om mange ting, der sagtens kan appliceres i et samfund præget af lighed, fordi de fleste af deres overvejelser handler om, hvad det vil sige at være menneske overhovedet.

Endelig er det lidt trist at læse, at Elias åbenbart tror, at "dannelse" i gymnasiet bare er noget bogligt, som om det har noget med at få 12 at gøre, noget for de 5%. Dannelse kan ikke reduceres til bøger og heller ikke til "teori". Det handler om indvielsen til europæiske oplysningsværdier som frihed, myndighed, kritik og videnskab, og skulle det ikke være et prisværdigt formål for 40% af vores unge? Det er også trist, at den erhvervsmæssige dannelse reduceres til at "problemløse" på "arbejdsmarkedet", fordi diskussioner af arbejdet, håndværket og tingene er over det hele i

europæisk tænkning.

Et moderne dannelsesbegreb for ungdomsuddannelse bør ikke være ”fælles”, men snarere tage udgangspunkt i uddannelsernes forskellighed. Gymnasiet er oplysningens sted og erhvervsuddannelserne er håndværkets og tingenes sted. Med denne forskellighed vil de faktisk kunne mødes frit i stedet for at være tæmmet af et bedrevidende og teknisk konciperet, dvs. udannet, ”arbejdsmarked”, der vil tæmme både oplysningen og tingene, altså dannelsen, på forhånd.

Elias’ bemærkning om, at dannelse skulle være at ”afskærme sig fra samfundet” og at ”skue tilbage i tiden i håb om, at status quo varer ved” er også forkert. Man må tænke på, at det er ud af den frie dannelse, at alle leve- og bæredygtige institutioner i samfundet er skabt, f.eks. universiteterne, gymnasierne, højskolerne, folketinget og børnehaverne. Det dannede menneske er derfor ekstremt fremtidsorienteret, men han er totalt ligeglad med ”arbejdsmarkedet” – det er klart. Derimod er han glad for ”arbejdet”.

Elias mener, at DEA har underkastet dannelsen et ”kritisk eftersyn”. Det har hun ikke. Hun har afviklet den.